

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

BARCELONA, 29 DE JULIOL DE 1910

NÚM. 1648 ————— ANY XXXII

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

10 centims ————— Atrassats: 20

AL PEU DE L'IMATGE

— Uns pantalons y una americana?... Y què n' hem de fer d' això?...
— Ai, ai!... No us havien dut una ermilla?... Així tindreu un trajo complet!

MANUEL POSA Y ROCA

L'atentat contra en Maura

Ha sigut la nota de la setmana y es probable que'l seu eco no s'extingeixi en molts dies.

Divendres al vespre, al arribar en el rapid de Madrid l'ex-president del Consell, que venia a Barcelona ab el proposit d'embarcarse pera Palma, apenes hagué baixat del vagó, un jove d'uns 20 a 22 anys ab qui ningú havia reparat y que's trobava al anden barrejat ab els amics y admiradors del Sr. Maura, va dispararli tres tiros ab una pistola browning, dels quals l'alcansaren dos.

La confusió que en aquells moments va produirse fou immensa. Cent brassos varen alsarse, l'autor del fet sigué desarmat y detingut, y, interrogat en la mateixa estació, declarà dirse Manel Posa y Roca y habitar ab la seva familia al carrer de la Lluna.

El senyor Maura, ferit, si be no de gravetat, al bras y a la cuixa, muntà en un automobil que l'esperava y a tota velocitat sigué conduit al vapor *Miramar*, que a la una y vint minuts sortí del port ab rumbo a Mallorca.

Resultà també ferit per un dels disparos don Alfons Olivada, persona conegudíssima a Barcelona, que en el moment de l'atentat estava al costat del senyor Maura. La seva ferida sembla tenir bastanta més importancia que les del jefe dels conservadors.

¿Comentari nostre sobre aquet fet?

El condensarem en una frase ben coneguda:

De aquellos polvos vienen estos lodos.

Els nostres lectors tenen prou perspicacia pera comprendre a quins *polvos* ens referim.

Y... punt.

CRONICA

La bellesa y l'elegancia

En les dònnes, ¿què es més important, què té més valor: l'elegancia o la bellesa? Heusaquí una qüestió actualment plantejada, que segurament interessarà als nostres lectors y, sobre tot, a les nostres lectores.

Les barcelonines tenen, especialment, fama d'elegants. Sense que volguem dir que no siguin guapes,—Deu nos en guard!—hem de consignar que les gentils paisanes nostres criden més l'atenció per la seva elegancia que per la seva hermosura. Hi ha a Barcelona, certament, bellíssimes dames y damiseles, però l'elegancia es més general en el nostre món femení. L'elegancia de les barcelonines consisteix tant com en l'opulencia y el luxe de les robes y dels adornaments, en una gracia sutil, espiritual, que's manifesta lo mateix en les senyores y noies de l'aristocracia y de la rica burgesia que en les modestes filles del poble.

Y precisament el plet entaulat—diguemho així—entre l'elegancia y la bellesa femenines, se resol, en els nostres temps, a favor de l'elegancia. Avui agrada més la dòna elegant que la dòna simplement hermosa. La civilització triomfa sobre la naturalesa. Val a dir, emperò, que la veritable elegancia exigeix un cert *mínimum* de bellesa física. Una dòna lletja, per ben vestida que vagi, per curosa que sigui la seva *toilette*, mai pot esser elegant.

Mes si pera les lletges no hi ha redempció possible, en cambi les que no són ni lletges ni guapes, les que podem anomenar passadores, troben en l'elegancia predominant dels nostres dies un excelent medi pera brillar ab un esplendor que no aconseguirien de bon tros ab les seves dots físiques solament. *Ser hermosa* es avui poca cosa en les dònnes. *Ser elegant* es el tot.

En altres temps la bellesa natural era, en la dòna, una qualitat superior a totes les demés. Y la bellesa femenina creixia a mesura que s'acostava a la naturalesa. El desnú era la bellesa ideal. Friné, apareixent nua, representava la suma bellesa. Aquet sentit de la bellesa femenina s'ha conservat fins fa poques dècades, Renan digué: «La bellesa es un do de tal manera superior, que'l talent, el geni, la virtut mateixa no són res comparats ab ella; aixís es que una dòna verament hermosa té'l dret de desdenyarho tot, ja que reuneix, no en una obra fòra de sí, sinó en sa mateixa persona, com en un vas de mirra, tot lo que'l geni esbossa ab trassos débils, mitjansant una fadigosa reflexió». En aquets darrers anys, la bellesa ha retrocedit davant l'invasió de l'elegancia. Marcel Prevost, el gran psicolog de la dòna contemporania, ha arribat a proclamar la bancarrota de la bellesa femenina y ha dit: «En la nostra època l'elegancia ha substituït a l'hermosura. Les dònnes que'ns agraden són les més *chic*, no les més belles». Si fos avui que visqués Friné y 's presentés davant l'aredpag lluminosament nua, no despertaria la pura emoció de la bellesa; sols produiria un calfred de luxuriós desitg. Pera que Friné agrades y admirés, hauria de cuitar a ferse fer un vestit per un *modisto* de París.

Això es així. Ara no volem discutir pas el parer dels que creuen que aquesta victoria de l'elegancia sobre la bellesa, de la civilització sobre la natura, es deguda al mal gust regnant en l'actualitat. Sigui lo que's vulgui, lo cert es que les dònnes elegants agraden més que les dònnes hermoses. Per altra part, l'opulencia de les carns y l'expressió y les linies sensuais del cos femení triomfen també sobre la bellesa de la fisonomia y de les formes. Se pot dir, en veritat, que l'esser hermosa es pera la dòna d'avui una cosa secundaria.

Y no es pas que la bellesa femenina desaparegui. «La dòna es avui tant bella com en qualsevulga temps passat», diu el gran escultor Rodin. «L'única diferencia entre'l nostre

sigle y el d'Aspasia—afegeix—es que, en l'antiguitat els artistes sabien veure el cos femení, mentres que avui sembla que siguin cecs.» Tenim, doncs, ara com sempre, potser ara més que mai, al davant nostre la bellesa natural de les dones. Però la veiem passar indiferents, y reservem les nostres mirades admiratives y àvides pera l'elegancia fastuosa o sobria, pera les plenituds carnals, pera les curves lascivament pronunciades... Y son ben pocs els que, com Rodin, s'imaginien, contemplant les línies del cos femení, un arc en tensió, o una urna, o una àmfora, o una flor que té per tija el tors flexible y per corola el mitg-riure dels pits...

WIFRED

Consell d'amic

Si quieres ser feliz, como me dices...

J. M.ª Bartrina

I

Feia dies que la de casa venia dientm'ho:

—Aquet carboner me sembla que 'ns la pega...

—¿Vols dir?

—Mai, desde que tinc us de raó, una arroba de carbó m'havia durat tan poc com ara.

—Potser es que 'n gastes més.

—O que ell ne porta menos. ¿Per què no'l pesem?

Tant y tant me va importunar que, sisquera pera donarli gust, al ultim vaig decidir-me.

—El pesarem...

Y un dia que havien portat carbó, quan el bailet que'l duia va ser fòra, ab una romana que va deixarme l'adroguer, vareig pesarlo.

—¡Ah! ¿Veus?—va dirme la de casa, ab aire victoriós.

¡Y tal si ho veia!... Quatre lliures, *nada* menos, n'hi faltaven.

Cremat, indignat, fet una fiera, me planto immediatament a la tenencia del districte.

—Vinc a presentar una denuncia. El meu carboner m'està robant.

—¿Com ho sab?

—He pesat el cabas que acaba de durme y en una arroba n'hi trobo a faltar quatre lliures.

—¿No té cap més prova que aquesta?

—Cap més. ¿Li sembla que no n'hi ha prou?

—No, senyor. La pesada feta per vostè no té valor legal. Vostè diu que n'hi falta, el carboner jurarà que li ha donat el pes... y nosaltres ens quedarem sense saber a qui creure...

—Està molt be!... No deixaré d'aprofitar la llissó.

II

¡Vaya si vareig aprofitarla!...

Quan, dies després, va haverse de tornar a fer dur carbó, abans de pesarlo, vareig enviar a avisar al municipal de punt en el nostre tros de carrer.

—Vull que vostè ho vegi, perquè després no'm vinguin ab quèntos.

—Tiene usted razón. L'autoridad, aunque sea la de un modesto Xanxes, como dicen ustedes, siempre es cosa que representa algo.—

Peso per segona vegada'l carbó... y no eren quatre les lliures que aquet cop hi faltaven, sinó sis, ¡sis!...

Dues lliures més cremat que la primera vegada, torno a la tenencia.

—¿Saben que ab el carbó de l'altre dia va robarme'n quatre lliures?... Avui me n'ha robat sis.

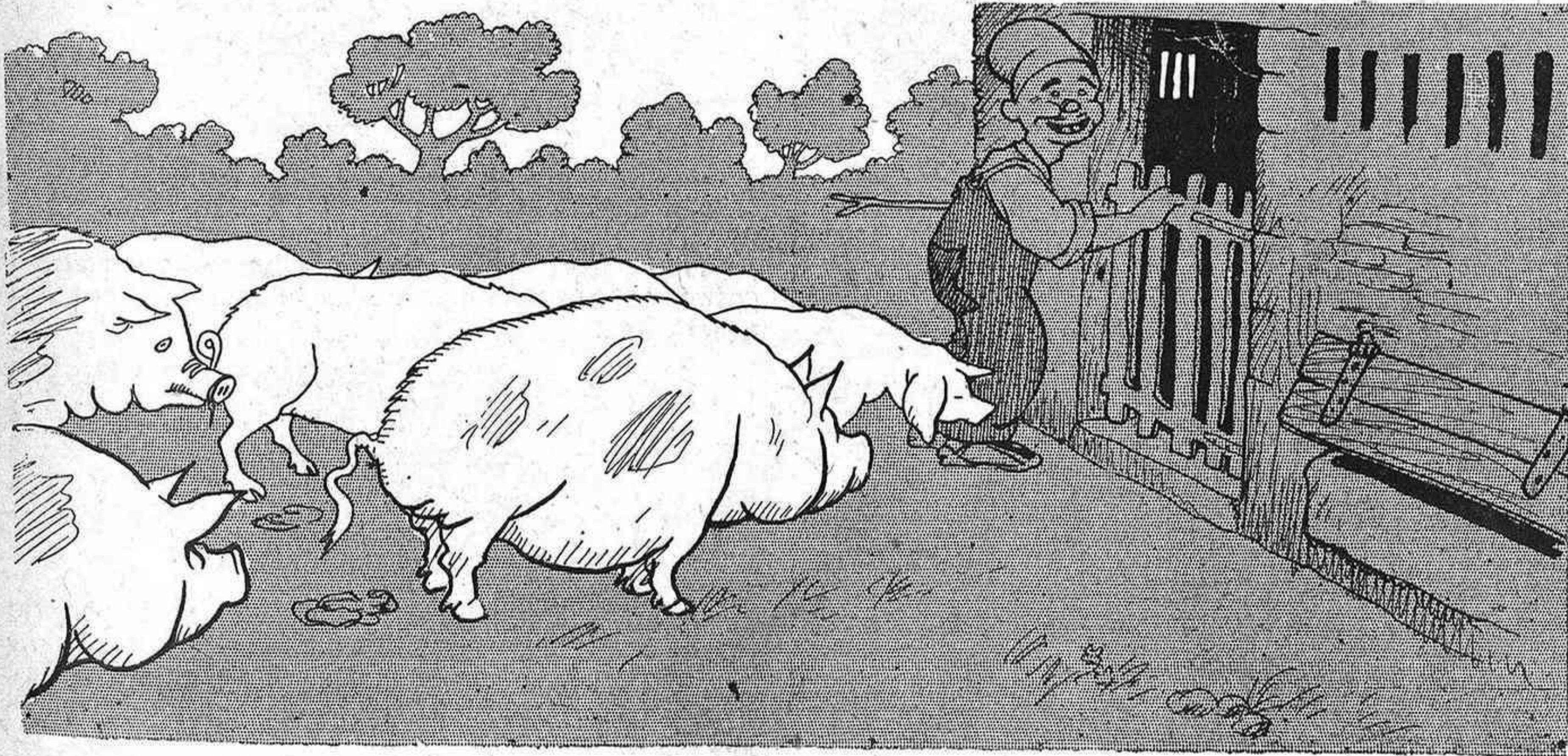
—¿Té medis pera provarho?

—El municipal de punt ha vist com el pesava.—

L'empleat va dirigir-me una immensa mirada de llàstima.

—No es ningú un municipal pera aquesta classe d'assumptes. Pot estar confabulat ab vostè, pot no entendre la romana, pot... Vaja, sento moltíssim no poderlo complaure, però, ab una base d'acusació tan petita, no es possible fer res. Pera procedir formalment contra un carboner defraudador cal apoiarse en proves sòlides, evidents, indiscutibles.

—¿Sí?... Bo es saberho.

PRESSENTIMENTS IRRACIONALS

—Ens tanquen les corts y ens porten a Barcelona?... Mal senyal!... Alguna malifeta'ns espera.

III

Ve altra vegada'l xicot del carbó, y, resolt a seguir la cosa fins al final, faig anar a buscar un notari.

—¿Tindrà la bondat de mirar com peso aquesta arroba de carbó d'alsina?

—Ab remoltíssim gust.

Com era de preveure, també aquesta vegada varen faltarn'hi cinc lliures.

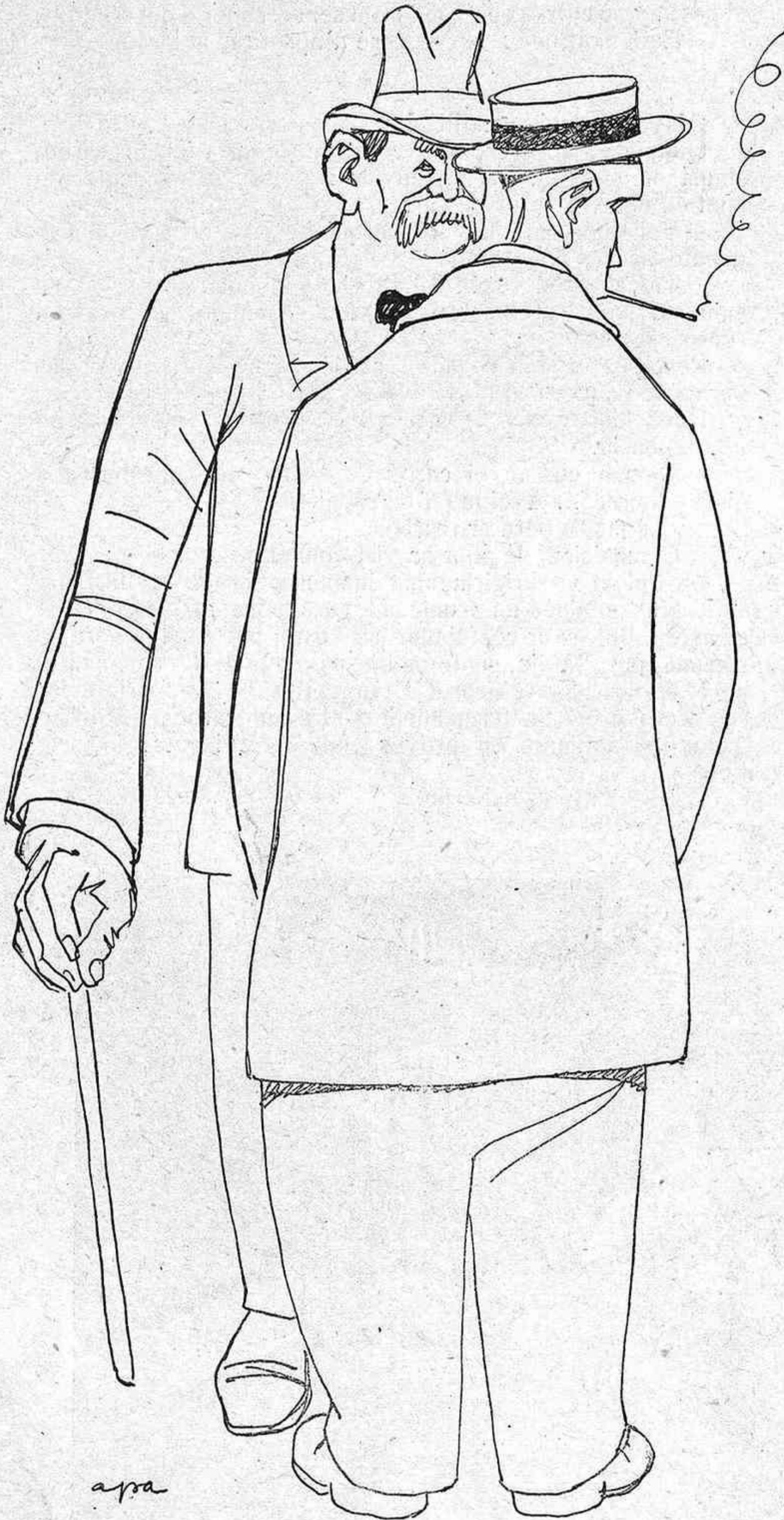
—Prengui'n acta, senyor notari, prengui'n acta.

Y ab el document notarial perfectament extès, firmat y signat, torno a la tenencia.

—Ara sí que espero que'm faran justícia. El carboner m'ha estafat cinc lliures. Aquí porto l'acta del notari que ha presenciat la comprovació del pes.

—Be,—va replicarme l'empleat municipal—tot això sembla molt serio, però ¿quí m'assegura que'l carbó que ha vist pesar el notari es el mateix que'l carboner li ha portat?

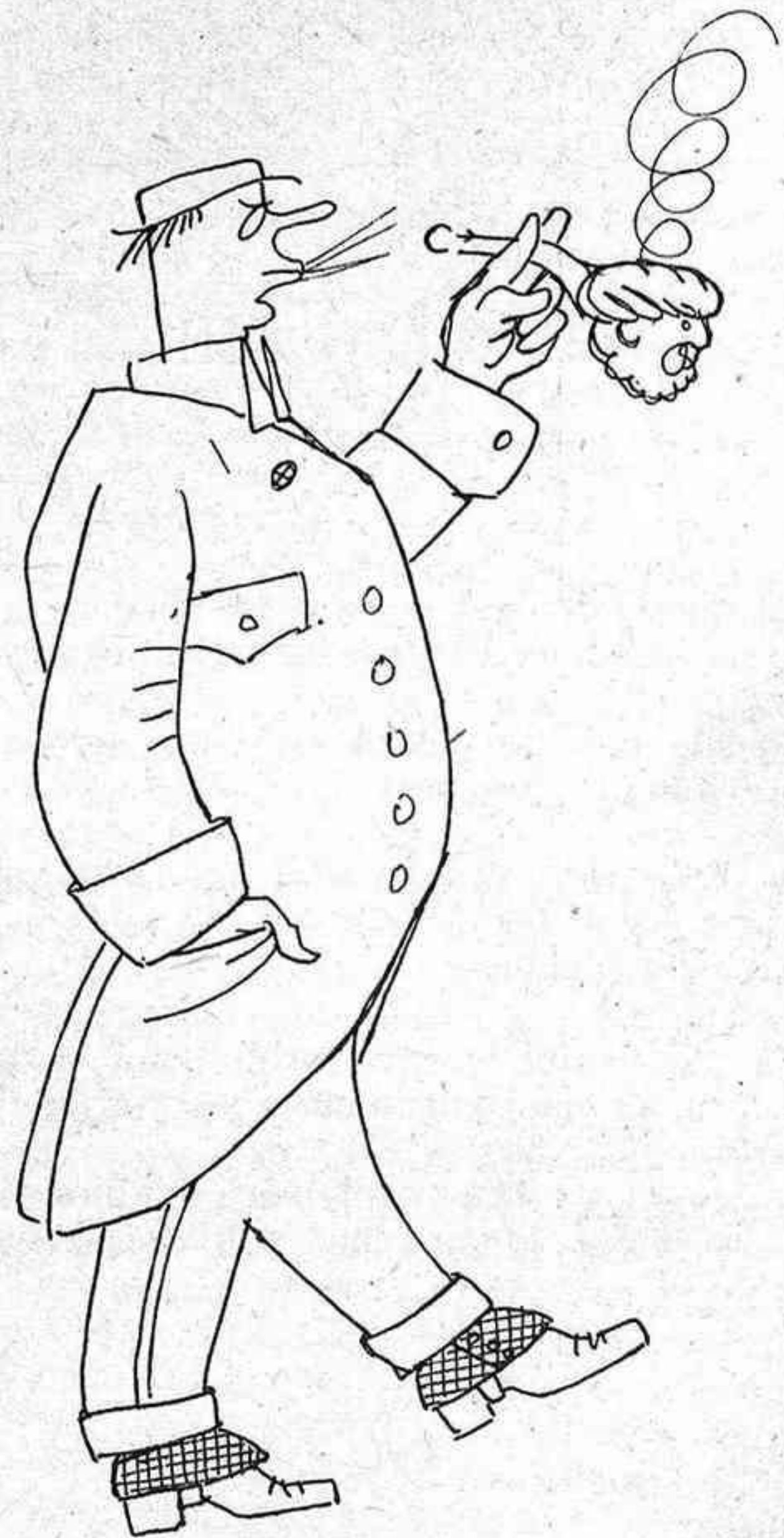
Davant d'aquesta observació ¿què havia de fer jo?... Baixar el cap y deixarho correr tot.

apa

VORA'L MOLL

—Sabs que'm carrega, aquet tipo?
—No l'apuris... Ara estan en vaga, els carregadors.

Lector: Si algun dia creus que'l carboner t'enganya, calla, conforma't filosòficament ab la teva sort, y no t'enredis en averiguacions ni en denúncies.

Tres viatges fets inutilment a l'arcaldia y quatre duros gastats en notari'm revesteixen d'autoritat pera donarte aquet consell.

MATIAS BONAFÉ

L' ANIVERSARI

Dimars al matí, a les sis, a don Just van despertar-lo les sirenes de les fàbriques del voltant de casa seva.

—Malo!—va exclamar el bon senyor, després d'haver-se senyat, tot posant-se les ulleres negres.—Això es que deuen treballar...

Don Just prengué'l seu xacolata ab melindros, y, com cada dia, passà'ls ulls per les gazetilles del *Brusi*.

—¿Ni un rumor de vaga general?... ¿Ni una sospita de rebelió?... Malament!... Malament!...

Y don Just sortí de casa ab el cor oprimí, però amanyagant encara una debil esperança... El primer tramvia que vegé passar fou pera ell una altra contrarietat. Rambles avall, pogué observar que tot era normal en la ciutat: els camalics, com sempre, de punt al Pla de la Boqueria; les botigues, obertes; els mercats, plens d'animació; el Moll, una bassa d'oli; el senyor Benet y Colom, passejantse a grans gambades...

—Malo! Malo! Malo! Malo!...—repetia a cada pas don Just.

Y camina que caminaras, y volta que voltaras, y res... A tot arreu pau y tranquil·litat.

Don Just se n'entornà a casa desenganyat, aburrit, desesperat.

Y tot pujant l'escala, sentint ja l'amable oloreta dels fideus, don Just afegia entre dents:

—Quina llàstima!... No se n'haurien rigut aquesta vegada!... Malsaguanyats vint duros del browning!...

RUBOR

Diu que a Madrid una senyora ha rifat un petó... Jesús, Maria, Josep!... Y que me n'haurien de donar, de diners!...

Té uns ullets tan parladors,
la meva nena bufona,
té uns ullets tan parladors,
d'una eloqüència tan dolça,
que qui'ls guaita fit a fit
no se'ls mira, se'ls escolta.

Quan jo la tinc al davant,
la meva nena bufona,
quan jo la tinc al davant
no té pas d'obrir la boca,
que'ls seus ulls m'ho diuen tot
ab una veu que enamora.

Tan parladors té'ls ullets,
la meva nena bufona,
tan parladors té'ls ullets
y 'm saben parlâ ab tal forsa,
que tot sovint li haig de dir:
—Prou!... No'm miris, que m'aixordes!...

MAYET

DEL BORN AL PLATA

□ □ IMPRESSIONS DE VIATGE □ □

XIV

De dia

L'endemà dematí ens llevem dejorn y ens llensem als carrers de la ciutat, ab ansia de veure ab claror lo que havíem vist mitg a les fosques.

Buenos Aires, com totes les ciutats, a més dels carrers innumerables, té un carrer que se'n pot dir el Carrer. En uns llocs ne diuen la Rambla, el Boulevard, en altres, el Passeig o la Terrassa. Aquí es l'Avinguda de Maig.

Aquesta avinguda de Maig es el lloc aont se va a parar, sia d'aont sia que s'arribi; es el cervell, d'aont surten els nirvis; es la central de telefons; es aont viu l'aranya en mitg de la tela; es el punt aont el foraster s'encamina pera orientarse quan se perd en el laberinte; es el motor que mou la gran màquina.

Allí anem, com tothom, y desde allí comensem a correr pera fernos carrec d'aont vivim.

La primera impressió que rebem es la de que no ho sabem, aont vivim. Si'ns fixem en els rengles de cases correctes, series, riques y aparatoses, ab balustrades Lluís XIV y portades senyoriales, ens creiem en un Boulevard Hautman o en l'Avinguda de Klebes; si anem més enllà y, seguint un carrer, trobem el riu al cap-d'avall, ens tornem a trobar a Amèrica, ab l'immensa planura d'aigua, ab unes ratlles que són illes; si anem al port y veiem els vaixells arrengrerats com vies flotants, ens figurem trobarnos al Tàmesis; si a la dreta, al barri de Monceau, y si a l'altra banda,

NUVOLADA

—¿Què tinc?... Que ja quinze dies que no m'has enviat ni un centim.

—Però, tonta, ¿no sabs que ara som al estiu?... Recorda lo que diu el ditxo: «Al estiu, tota cuca viu».

altre volta a Amèrica. La gent que passa tampoc orienta; aprop d'un grupo de catalans que passen parlant en veu alta, com si fossin a casa seva, uns inglesos rossos que no diuen res, però que's veu que hi són, a casa seva; al cafè aprop de gallegos, asturians y andalusos, d'ulls negres y de cabells llustrosos, ab la seva xicra de xacolata; alemanys de color de panotxa, ab tants munts de plats de cervesa com figures seüen a la taula; entre un grupo d'italians, ab un *virginia* o *tascon* als llavis, homes del Nord de l'Europa ab pipes grans com cafeteres, y entre ells l'argentí, de color moreno, de ratlles fines y pronunciades, d'ulls de negre blaviscós, com un nuvol de tempestat que passen serens, reposadament, entre aquell garbull de rasses, y d'ones esbeltes com els joncs, que semblen resumir la terra.

Una altra de les primeres impressions que també's reben es que tothom camina depressa y de que tot s'està trasbalsant. Aquell repòs que portem d'Europa, aquell ritme en el caminar

que'n podriem dir de tres per quatre, aquí es de quatre per dotze, y un té d'avesar les cames a dur el compàs que porten els altres si no vol ser un destorb public. No creiem que tothom dugui pressa, però'ls que no'n duen ho han de fer veure. Aquí el caminar es un medi, y en lloc del món hi ha tants tramvies, y cotxes, y automobils y auto-diables, ni tantes màquines de fer camí. Les aceres són com flocs negres fets de gent que camina com si l'anessiu estirant: de cintes que volten la ciutat, que no pareu mai, que quasi no enraonen, que un engranatge invisible les fa rodar hores y més hores, com autòmats d'una idea fixa.

Com si a un li donguessin corda, s'arreglera a l'acera y endavant! Camina que caminaras, de primer un no sab aont va, el porten y's deixa portar. Després, quan ja està cansat, són els de darrera els que l'empenyen, y, pera no ser empenyut, un va seguint lo mateix que'ls bicclicistes, als quals els *entreneurs* els marquen la ruta y els donen dalit pera correr més. Y un comensa a veure carrers, tots drets, tots parions, tots germans, tots d'una mateixa familia que no fa diferencies odioses.

L'espectacle que un veu, al seguirlo, es el de que un entra en una ciutat que'n podriem dir de regadiu. Fa l'efecte d'un gran planter, que, regat ab or, ab voluntad, ab forsa y ab inteligencia, el fan creixer, ab gran esplet. Allí ont no hi veieu més que un pis, hi torneu a passar y ja n'hi veieu dos; allí ont n'hi han dos, n'hi pujen un altre; y aont ja té l'altre, pisos amunt, y en sent a dalt, vinga la torre, y damunt de la torre, la torratxeta, y a la cúpula el para-llams, y entre'l para-llams y... el llamp, un sol daurat, o una fletxa, o un angel ab un llum electric. Hi ha llocs que no hi ha més que'l *solar*, puig l'anunci l'invadeix, y's creuria que aquesta molsa, fetà de crits y de colors, es l'adob d'aquell *terreno*, que l'endemà fa la brotada; n'hi han d'altres que són quatre fustes, doncs les fustes es tornen rejoles, y les rejoles es tornen pedra, y quan la pedra ha pujat prou, els surt terrat, y ja s'hi pot viure; n'hi han que'ls surt una costellada ab costelles de ferro verge; y les costelles se van omplint, y primer tenen l'òs que la carn, y n'hi han que neixen totes soles. La república dona l'ordre de que's necessita un altre carrer, y el carrer surt sol allí aont li manen.

L'impressió es de gran, d'immens, quasi de massa gran. Un comprèn que aquesta ciutat porta'l camí decidit de ser de les mellors del món, y està convensut de que ho serà, però l'empenta que du es tan furienta, que, no podent aguantar les cases, les extén als quatre costats, com una lloca que'ls polls ja li caminen.

Un va enllà, sempre enllà, y troba carrers; primer de dos pisos, després d'un; un camina y tan sols troba baixos, camina més y van aplanantse, y després d'aplanantse, aclarintse; y quan s'han aclarit, troba tanques, y després de les tanques fil-ferros marcant la ciutat, fins del demà, y quan s'ha acabat, l'immensa pampa, senyalada també ab l'intenció, com un somni de grandeses.

Es clar que, ab tanta ratlla dreta, hi ha un moment que l'espirit voldria trobar a davant dels ulls un carrer estret y negrós, com els de Toledo o de Girona, un palau vell daurat pel sol, un bocinet de ruinas, un mur d'aura, un xipré, un castellot; però això encara són ressabis d'aquella Europa que havem deixat.

Encara'l cor ens demana coses que l'Amèrica no les cria.

La poesia, segurament, aquí deü tenir un altre ritme.

SANTIAGO RUSIÑO L

(Seguirà.)

Es la Ciutat qui paga

(SAINET EXCURSIONISTA)

PERSONATGES: L'Arcalde. — Els regidors. — Retrats (que no parlen). — Un ajuntament del Pirineu. — Excursionistes.

ESCENA PRIMERA

L'ARCALDE. — Senyors regidors, els he reunit pera donarlos compte de que acabo de rebre una comunicació...

ELS REGIDORS (esparverats). — ¿Del Govern civil?

L'ARCALDE. — No s'alarmin, que per ara, fòra de l'opinió pública, no'ns sospèn ningú.

EN VINAIXA (apart). — ¡Chè, quin susto m'ha clavats aquest home!...

L'ARCALDE. — Se tracta de fer brillar altra volta la ciutat y l'Ajuntament...

EN SANTAMARIA (fent voleiar la gorra). — ¡Ansia. Manela!... Compañeros: ¡viva el jefe, viva el regocijo, vivan las fiestas!

ELS REGIDORS. — ¡Viva!... ¡Viva!...

L'ARCALDE. — No's tracta ara de festes, senyors regidors.

(Decepció. Alguns fan gesto d'anarse'n.) Però sí d'empendre una excursió...

ELS REGIDORS (entusiasmats). — ¡Uva, uva!... ¡Pistonut!... ¡Endavant el xeflis!...

EN PUIG D'ASPRER (fent el raro). — ¡Jo vui anarhi!...

EN VINAIXA. — ¡Jo també!...

EN SANTAMARIA. — Opino que el partido radical debe emprender la excursión en colectividad, como un solo hombre...

ELS REGIDORS. — ¡Sí, sí! ¡Anem a Xauxa!...

EN VINAIXA. — ¿Qui convida?

L'ARCALDE. — El convit, senyors, es condicional. Una entitat científica, pedagògica, en la que's rendeix culte al treball, escola de l'obrer...

EN VINAIXA. — Al gra, al gra...

L'ARCALDE. — En una paraula. L'Ateneu Enciclopedic Popular farà una excursió a Perpinyà y prega que hi concorri un representant de l'Ajuntament.

EN SANTAMARIA. — Be, però ¿qui paga?

L'ARCALDE. — Com que no hi ha subvenció, qui vulgui anarhi que s'ho tregui de la butxaca.

(Al sentir aquestes paraules, sense tornar resposta, en eloqüent mutis, el regidors abandonen el despaig.)

EN VINAIXA (sortint). — Chè, quines bromes de fer!...

EN SANTAMARIA. — ¿Que no ho saben que jo sols viatjo de gorra?

ESCENA SEGONA

Té lloc en la galeria de catalans ilustres. Alguns dels retrats se giren d'esquena al veure passar als regidors.

Es l' hora de sessió. En Puig d'Asprer y en Vinaixa parlen sotto voce ab els seus companys. Els comuniquen un plan... Volen anar a fòra. Ab una mica de subvenció tot té arreglo...

Vé la sessió, y per acord de la majoria radical, se munyeix novament la vaca municipal. Encara que'l preu de l'excursió es solsament deu pessetes, ne ragen dues mil.

Els dos regidors han tingut de bregar molt ab els seus correligionaris. Quan han sapigut que era la ciutat qui pagava, tots hi volien anar.

ESCENA ÚLTIMA

Som a la Casa de la Vila de Perpinyà. Discursos, xampanyada, visques y Marsellesa a dojo.

EN PUIG D'ASPRER (adelantantse). — Senyors, jo, el més humil dels regidors, porto aquí la representació de Barcelona, d'aquesta estimada ciutat per la qui, jo y els meus companys, tant ens hem sacrificat al defensar el seu bon nom y els seus interessos.

EN VINAIXA. — Tot, tot ho donariem per ella; tot, fins...

(Molts excursionistes de l'Ateneu apreten els llavis pera que no'ls surti fòra de la boca lo que porten al pap. Cau el teló, que es vermellós, com la vergonya.)

FLY

□ □ □ ————— □ □ □

La por

La por diuen que va a mitges, però aquesta vegada ha anat per terceres parts. Por en la gent d'ordre, por en els revolucionaris, por en les autoritats, com si els drames de la vida anessin per actes com els de teatre o se celebressin ab aniversaris les morts de barricada, com se celebren les de pis ab prous diners pera pagar capellans y esqueles. Sortosament els moros han estat quiets, y nosaltres, que gaire be també som moros, hem secondat la seva pacífica actitud y hem admirat la Fornarina en lloc del general Santiago; no hi han hagut més disparos que'ls de les revetlles, no ha cremat més que'l sol, y els periodistes d'El Poble, El Progreso y La Tribuna han pogut anar als banys com uns burgesos.

PLATICANT AB LA MESTRESSA

— Què tal Pubilla?... tenim gaire calor?
— Y cà, home!... Mentres disfruti l'actual Ajuntament, estic ben fresca!

Se veu que la por es com el mal de cap, que s'ignora perquè's té. La minyona l'agafa a la plassa, ab lo que li diuen les marmaneres, y a la carniceria, la traspassa a la senyora, la senyora al marit, el marit als companys, y així, lo que va comensar sota una cuixa de bou o un manat de lleugues acaba ab reunió d'autoritats. Les converses de la plassa influeixen, per lo que's veu, més de lo que se suposa en la pau dels esperits. A la plassa fan acabar el món quan els estels aixequen la quia, declaren la guerra al moro, preparen les matances de capellans, desxifren el misteri de les bombes y imposen la por a tota una ciutat. Un proverbi xinó diu que les dones porten l'ànima al ventre. Per lo vist a les ciutats els passa lo mateix, que desde'ls mercats, els seus ventres, se regeix la seva vida.

Però la por va be pera tothom. L'agraeixen els revolucionaris perquè'ls estalvia exposar la tranquil·litat, recomanant la prudència; se l'estimen els conservadors perquè forma part del seu programa, car esser conservador es tenir por de perdre; la desitgen els periodistes perquè dona assumptes y fa vendre diaris; els capellans, pera que'ls enviïn civils als convents; els carlins, pera fer el valent; les autoritats, pera ferse veure; els que tenen pressa d'estiuejar, pera anar a fòra, y els que no'n tenen, pera quedar-se, que tot en la vida, fins la por, es del color del vidre ab què's mira.

Els pobles de la costa y del Pirineu se queixaven de lo magre que's presentava l'estiuada. Els senyors s'aprofitaven dels mals vents que corrien, y se n'aprofitaven pera estalviar els gastos de l'estiueig, perquè, la veritat, se tenen de pagar dos pisos, y fer gastos, y anar y venir vigilant el magatzem o la botiga, y així, com que hi havia tanta por de que passessin coses, lo millor era quedar-se a casa y estalviar una mica. Altres, que ja havien sortit, se n'entornaren ab l'excusa de lo que tenia de passar, no fos cas que succeís alguna cosa a la botiga. Y tornaren contents al palquet del *Tivoli*, y a visitar l'amiga, y a la penya dels amics, ont sempre se'n fa alguna. Hi havia tanta por, que, la veritat, ells no haurien estat tranquils en el poble, y ademés, que's tenia d'esser civilista, y estar en la ciutat quan la ciutat està anguniosa.

En cambi, ¡quin apressament en altres senyors per' anar-se'n fòra! El dissabte y el diumenge abans de l'aniversari de la revolta's varen agotar els bitllets a l'estació. Se veu que la por ocasiona en el cor de la ciutat un moviment de sistole y diastole, com en tots els cors. Eren els més porucs y els més tranquils, els que no's preocupen de res si els agafa lluny, els que no estiuejarien si no fos la por, els que se'n van sempre del carrer quan hi ha corredisses, dels mitings quan interrompen, del teatre quan s'encén un paper, del món quan hi ha passa d'alguna malaltia. Y entre aquets segurament que hi estarien aquells que marxarien per por, més que a la revolta, a tenir de menjar bacallà, com l'any passat, tres dies seguits. Que es per l'unic que jo agafaria'l tren.

CHANTECLER

UNA EXCURSIÓ

Una altra sortida y un nou exit que afegir als que l'Ateneu *Enciclopedic* porta ja conseguits.

Aquesta vegada forem prop de setcents els excursionistes que dissabte a la nit ens aplegàrem a bordo del *Tintoré*. Entre burles y veres, el magnific barco ens deixava, el dia següent, a la xamosa vila francesa de Port-Vendres, primera etapa del cinematogràfic viatge. De Port-Vendres a Banyuls, ab visita a l'esplendí Laboratori-Aquarium *Arago*, meravella científica davant la qual fins el més profà dels viatgers ha de quedar meravellat.

L'Aquarium ostenta, en una de les seves parets, una divisa que diu: *La Science n'a ni religion ni politique*, principi incontrovertible y que molta gent troba gust en oblidar. No sense recansa deixàrem el temple científic de Banyuls, y homes y dones, xics y grans, empenguerem tots la ruta cap a Perpinyà, aont arribavem prop les tres de la tarde.

A l'estació ens esperaven M. H. Chauvet, redactor de *L'Independent* y primer tinent d'alcalde: el Consul d'Espanya en aquella població, senyor de Vedia, y altres personalitats, acompanyades d'una banda de música y un exèrcit de *gardes municipaux* que's posaren al servei dels excursionistes.

Arribada; *pet* de Marsellesa; presentacions, enhorabones y benvingudes; discurs de M. Chauvet; resposta d'en Puig d'Asprer, que no valgué, per cert, lo que va fernes patir d'esperit; distribució per fondes y hotels; visita de la població; convidada dels representants del Municipi, Junta del Ateneu y Premsa per part del Consul d'Espanya; concert d'honor a l'*Avinguda dels Platans...* y torna altre cop a pendre'l tren pera anar a Port-Vendres, a l'hora que'ls desitjos de quedarnos a Perpinyà eren més grans.

Al esser a l'endemà al dematí, arribada a La Escala, visita a les excavacions d'Empuries y als dos museus de que, com a derivació de les obres d'excavació, s'ha dotat a la pintoresca vila marinera. Dinar, pendre cafè, gaire be a peu dret per manca de temps pera seure, y torna a bordo del *Tintoré*, pera fer altre cop via cap a Barcelona, aont el reporter de L'ESQUELLA arribava a la matinada del dilluns després d'un seguit d'emocions, més mort que viu, però ab l'ànim alegre y satisfet fins a l'extrem, per les atencions que ab ell tingueren els senyors de l'Ateneu, les dependències del *Tintoré*, y quants, en fi, de prop o de lluny ab ell se relacionaren.

Per lo que clou aquesta nota, no sense donar abans les més sentides gracies a tots; celebrant la nova victoria de l'*Enciclopedic Popular*, que tant fa pera la cultura barcelonina, y fent constar, sobre tot, que fou entre'ls veïns de La Escala aont la Comissió Municipal Barcelonina, composta dels senyors Puig d'Asprer, Vinaixa y dos guardes urbans, obtingué més exit y causà més fonda emoció.

JUST

LLIBRES Y LLEGIDORS

El glosador troba excelent l'idea d'aquets quatre joves intel·lectuals que s'empenyen en montar a Barcelona una «Biblioteca Filosòfica». Però li fa por una cosa, al glosador: que al darrera d'aquets quatre senyors no hi hagi ningú capas de secundar l'idea excelent y que an aquesta, pera prosperar, li manqui ambient de filosofia. Troba això, y troba, ademés, que abans de procurar-nos llibres transcendentalment filosofics s'hauria de fomentar, entre nosaltres, l'afició a fullejarne d'agradables sense transcendència; que del analfabetisme al estudi solid de les abstraccions s'ha de passar pel clàssic instruir deleitando, y que aquí, la majoria dels que saben llegir prefereixen encara, a l'instrucció, el deleite... en el pitjor sentit de la paraula.

Aquí el jovent, un cop té la satisfacció de no haver d'adquirir obres de text, ja no s'hi gasta mai més cap quarto en llibres de ciencia, y sapigut es que'l qui no's gasta diners en una cosa es que no la vol ni de franc. Que parlin, sinó, els nostres llibreters; ells ens guardaran de mentir: per cada Guyau's vénen trescents Willy; per cada Baltasar Gracián, deu edicions de Mateos Koch. Els quatre joves intel·lectuals ens diran que la qüestió es tenirla, la «Biblioteca»; que'ls amics del llibre ja aniran venint. Nosaltres els respondrem que'l més incondicional amic dels llibres es la pols, y que encara no sabem

D. P. y R.

—Té alguna altra ordre pera donar, el senyor duc?
—No. Quan ens haguem d'alsar ja us avisaré ab anticipació, perquè a mi'm costa molt...

de cap país del món en que la pols de les biblioteques s'hagi tornat savia.

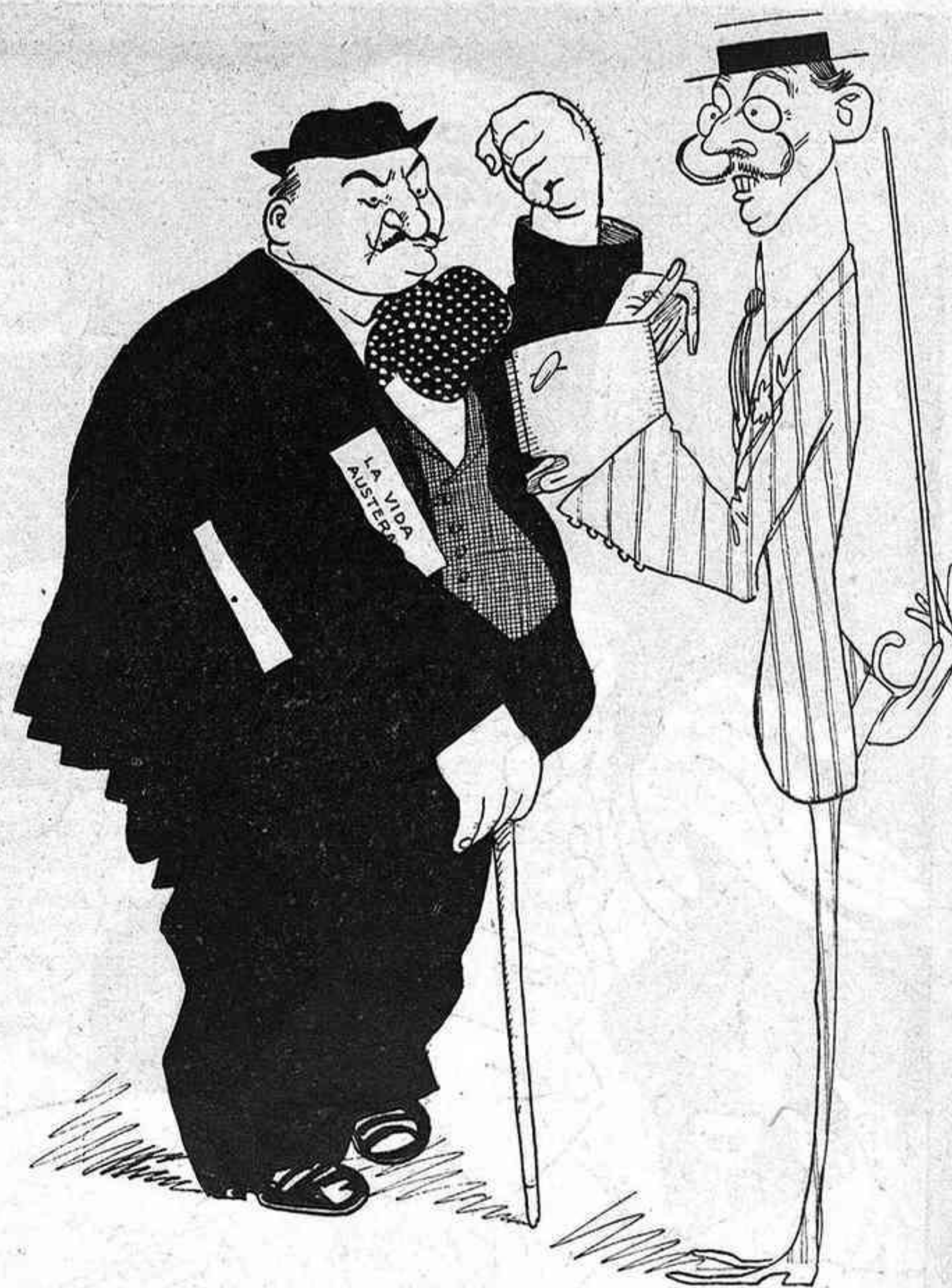
Ja ho deiem al comensar: l'idea dels quatre senyors intel·lectuals es excelent. ¿Cómo no? Però ¿no seria millor graduar les aspiracions y, abans d'aixecar un nou temple a l'esperit, fomentar la concurrència de feligresos als temples que hi ha en peu y que's moren d'anorament, en la solitud de les terrenyines? Y, si aquets senyors meritissims estan també convensuts de que no seran més enllà de quatre soldats y el cabo, ara que s'inventen carteres de viatge pera tot, ¿per què no demanen una cartera pera anar a llegir? ¿No'ls sembla que ab els diners que costaran la «Biblioteca» y la seva conservació n'hi haurien de sobres pera pagar el viatge y l'estada a Leipzig a tots els que a Barcelona's poden interessar per les obres procedents de les llibreries d'aquells tres savis que's deien Zeller, Ebbinghaus y Heinze?

Vagin, vagin aquets quatre joves intel·lectuals a empaparse de filosofia pura allà ont se troba, que ella aquí hi estaria en pena y ells també, que aquí'ls volums gruixuts y seriosos ens venen grans, y ab l'«Anuario Riera» n' tenim prou y massa. Vagin, vagin a Leipzig, que, de passada, correran món, y el correr món ensenya tan com els llibres.

¿Què'n treuran de montar aquí una biblioteca pública, ben pública, pera la joventut, si els nostres joves s'empenyen en volerla privada, ben privada... y si pot ser ab làmines millor?

Y ¿què'n treurà d'una estanteria de llibres filosofics un poble de mantegaires que posa «La Filosofia» per titol d'una botiga de robes?

XARAU

CONSPIRANT CONTRA ALLÀ BAIX

D. PERE. — Nada; an aquella gent se'ls ha d'ensenyar els punys.

D. EDUARD. — Vols dir?... Mira que, més de lo que'ls els vaig ensenyar jo!...

PRINCIPAL. — Com indicàrem, es un fet la pròxima temporada de teatre català al Principal baix la gran vigilància del expert Ramon Franqueza.

Tocant a les contractes d'artistes no's pot donar res per segur, però, segons véus volatils, es quasi allò de pujarhi de peus que la Xirgu, en Santpere y en Nolla passaran al classic teatre del Pla de les Comedies. Se diu també que entraran a formar part de la companyia l' eminent Maria Morera y la notable Antonia Baró, el gran Soler, en Jaume Capdevila, en Goula, el senyor Martí y la senyora Ferrer; la Fineta Santolaria y el seu apreciable papà; y, finalment, que's fan negociacions pera que vinguin el distingit galan jove senyor Codina y l'excelent ingenua senyora Jarque.

Inutil dir que'ns alegrariem de la confirmació d'aquets rumors y d'altres que'ns guardem. Un bon quadro de companyia es sempre un bon auguri.

TÍVOLI. — «Zazà, per la Xirgu», s'anunciava en grans cartells, y no menos grosses lletres, el passat divendres. Y cal confessar que aquesta vegada els cartells no mentien del tot.

«Zazà, per la Xirgu»; y aixís va ser. Sols ella va encaixar en l'obra, y, si be en alguns passatges—tal volta per comparacions tan odioses com vulguen, però de les que un hom no's pot sustreurer—va decaure visiblement, en cambi en altres, com en el tercer y quint actes, va estar a l'altura de les més renomades artistes que han interpretat l'heroïna de l'humana, malgrat que efectista, producció dels senyors Berton y Simon.

Mentres l'obra va recorrent tota la gama del sentimentalisme més refinat y esclata la passió ab tota la forsa d'una ànima follament enamorada y el cor s'esbossina, va mostrarnos la Xirgu les seves qualitats d'artista discreta, intel·ligent y d'admirable intuïció. Però en cambi iquina decepció al voler dar vida a la Zazà en el seu aspecte extern. La carn no palpitava, encon-

gida, com la mosca en la trenyina. Una Zazà de cartró, ab tot y els seus saltironets de cabreta endiumenjada, y de que tant n'abusa en la major part de les obres que interpreta.

La Xirgu, l'admirada artista,—y dit siga en honor a la seva honestitat—no serveix pera amistansada.

Ah! Una advertencia. No creiem oportuns els cops que la Xirgu pega al ventre de la desventurada Simona al participarli aquesta el seu nou estat. No hi ha que confondre una panxa ab un bombo.

En quant als demés intèrpretes, no'n parlem. Una excepció devem fer: la nena Moré en són paper de Totó, que va estar deliciosa. La traducció, deguda als senyors Costa y Jordà, immillorable.

—Ha debutat la *Bella Chelito*, la *Chelito sin par*, com diu l'amic Bergés, que canta couplets picarescos, insinuantes, delicados para verdaderas señoras y paseándose en un globo dirigible por encima de los espectadores.

—Pera avui divendres s'anuncia l'estrena de *Chopin*, vaudeville estruendoso, el colmo de la risa, competencia ab els quientos d'en Quevedo.

NOVETATS.—Gran acceptació han obtingut les darreres atraccions presentades. Entre elles cal senyalar ab pedra blanca *Mr. Vaudel*, escultor repentista; *Les Silwick*, equilibristes, y els *Saufleur*, especialistes comics d'una gran originalitat.

GRANVIA.—Aqui tenen una obra, *Las mil y pico de noches*, que ha agradat molt més en aquet teatre que en els del *Paralelo*. Després d'un curt eclipse, ha reparegut la celebrada estrella *Fornarina*. Aquet número cridaner y la reproducció de *La ronedña* són els aconteixements remarcables de la setmana.

CONCERTS D'EUTERPE.—Diumenge va celebrarse al *Tivoli* el que aquesta antiga societat venia preparant pera honrar la memoria del seu malaguanyat director D. Celestí Sadurní.

Sigué una festa agradabilíssima, tan digna del difunt Mestre com de la Societat que durant llargs anys tingué per guia la seva batuta.

El bust d'en Sadurní, que figurava en lloc preferent del escenari, va rebre l'ofrena d'algunes hermoses corones de flors. L'entrada, quasi un ple.

Pera'l 25 del vinent Setembre s'anuncia un altre concert extraordinari.

EUTERPE (Mataró).—S'ha estrenat ab exit *El Lladre*, d'en Bernstein, traduït al català pels Srs. Millà y Suñer. Llàstima gran que l'estrena d'aquesta obra no s'hagi efectuat en un teatre de primer ordre dels de Barcelona. Segurament es que'ls traductors no hauran tingut espera ni hauran volgut passar per certs entrebancs; però no dubtem que, en interès de tots, s'arreglarà la cosa de modo que no tardem en veure representar *El Lladre* en les condicions que's mereix.

L. L. L.

En Vinaixa y els peixos

En Vinaixa, que per lo vist no necessita que'l convidin, va agregar-se a l'excursió de l'Ateneu Enciclopèdic.

Segurament pensaria que potser mai més tindria ocasió de lluir el faixí de Tinent d'Arcaide en terres estrangeres, y l'home va voler aprofitarse de l'oportunitat que pera ferho se li presentava.

Lo que més li va cridar l'atenció de lo que, durant el viatge, va veure va esser el notable Aquarium Arago, de Banyuls.

Davant de les vitrines, va restar en Vinaixa boca badat per espai de més d'una hora.

Ja tothom era al carrer, quan en Puig d'Asprer, veient que'l seu company de Consistori no sortia, va resoldre entrar a buscarlo.

A SPITZBERG

—Me sembla, Pol, que'ns hem desorientat...
—¡Ai, Cambó!... Això ja vaig observarho a Barcelona.

En Puig d'Asprer va apressurar-se a felicitar an en Vinaixa, quines sobtades aficions científiques comensava a admirar, y aquet va sortirli al pas dient:

—*Calli, home. A mi tot això de la zoolochia me té molt sense cuidado. Precisament volia quedarme aquí pera estudiar el medi d'obrir les peicheres y fer uha paella ab eixos animalets.*

En Puig d'Asprer va cuidar-se de ferli veure que, desgraciadament pera ell, Banyuls no era Barcelona.

Y l'home va sortir de la sala ab les llàgrimes als ulls.

ESQUELLOTS

Embolica, que fa fort.

El dia que en Mir y Miró y en Lladó y Vallès van sortir cap a Madrid, tots els diaris varen dirho:

«El Sr. Mir va oficialmente á la Corte para gestionar, en representación de este Ayuntamiento, lo relativo á los presupuestos municipales con relación á los del Estado.»

»El Sr. Lladó va por asuntos particulares.»

Y, com que 'ls diaris ho deien, naturalment, ens ho vam creure.

Però vetaquí que 'ls regidors barcelonins arriben a Madrid, y una de les seves primeres visites es pera l'Ajuntament de la *coronada villa*.

Y vetaquí que l'Ajuntament madrileny els reb en sessió pública.

Y vetaquí que l'arcalde, al donalshi la benvinguda, participa al auditori que «el objeto del viaje de los concejales barceloneses *no es otro* que entregar al Municipio madrileño, en nombre del de Buenos Aires, una medalla y un diploma, recuerdo de la visita hecha á la Argentina por la comisión de concejales madrileños y catalanes».

Y vetaquí que en virtut d'aquest extrany galimaties, ara resulta que nosaltres, ab tot y ser els que paguem el gasto, ens trobem sense saber perquè han anat a Madrid els dos concejals de Barcelona.

¿Serà, efectivament, per lo de la medalla?

¿Serà per lo dels pressupostos?...

La vritat es que, del modo que està el bullit comunal, quasi quasi que ha de sernos absolutament igual.

El Poble Català, comentant l'atentat de que divendres va ser víctima el senyor Maura:

«Ara totes les oques de tots els capitolis conservadors cridaran esverades...»

¿Sí?... Preparem-nos a sentirne de bones.

Perque, com es natural, els lerrouxistes, pera posarse a to, faran sortir també la seva oca, aquella hermosa oca que dies enrera va assistir a la manifestació femenina en favor de la llibertat de consciència.

Y calculin, entre aquesta y aquelles, per poc esmolades de bec que vinguin, el concert d'oques que aquí va a armarse...

Socialisme en acció.

En una estació estiuenca arribà, la tarde del dilluns, un tren ple de gom a gom. Fou un conflicte enquistar el passatge que esperava el convoi.

No's va trobar cap altra solució que ficar els passatgers ont pogueren. Els que anaven en primera classe protestaven de veure's invadits pels que havien pres bitllet de segona. Y, com es natural, cridaven contra la Companyia, que 'ls feia viatjar en segona, els que tenien bitllet de primera. En mitg d'un gros esvalot se posà en marxa'l tren.

—¿Què es aquet guirigai?—preguntà, tot rient, una mosseta, a un treballador

—¿Què es?—respongué l'obrer ab la major serietat.—Es un ensaig practic de la *lluita de classes*.

En Francisquet de la Lliga va anar, la setmana passada, a visitar als veïns de Torredembarra.

Y tan contents y entusiasmats va deixar el *leader* regionalista als correligionaris d'aquell districte que, no satisfets ab el xeflis ab que 'l varen obsequiar, tenen ara el projecte de ferli un homenatge.

Ja ho sé:

Cambiaran el nom de Torredembarra per *Torredencambó*.

En la ressenya de l'excursió al Aquarium de Banyuls fem ressaltar l'inscripció que en una de les parets de l'edifici's llegeix.

Els veïns de L'Escala, que no estan per orgues, tenen una visió més clara de la realitat, y en la fatxada d'una de les cases d'aquella vila pot llegirshi la següent enlairada sentència:

*Rap, pop y aranya,
el govern d'Espanya.*

Lo qual significa que 'ls bons ciutadans de L'Escala no dormen a la palla, y que potser hi haurà qui 'ls guanyi a savis, però no a observadors.

Ara sí que's veu ben clarament que la Xina's disposa a entrar sense vacilacions per les amples vies de la civilització.

¿Que en què ho hem conegut?

Llegeixin lo que diu un periodic:

«Ha arribat a Pekin una magnífica guillotina, construïda a Fransa per encàrrec del Govern xino.»

»Dintre de poc comensarà a funcionar.»

¿Què tal? ¿Volen un signo de progrés més eloqüent?

Per ara no se sab que hi hagi al món cap poble selvatge que tingui guillotina.

Molts són els que pregunten:

—Aquet *bon* senyor ¿no's podia haver anat a embarcar a Alacant, a Cartagena, a Valencia?—

Y són també molts els que contesten:

—Sí, però ¿que no li coneixen el gènit? La seva intenció era anar a Palma de Mallorca passant per la *palma del martiri*...

L'escena, fa pocs dies, a París, a casa d'un conegut editor.

Un jovenet novelista, una especie de Maseras, presenta un manuscrit al *chef*.

—Miri si serà bona la meua novela—esclamà—que fins ha promès posarmhi un proleg el cèlebre Marcel Prévost.

—Quin Marcel Prévost?—interromp un senyor que està corregint proves en un recó de la botiga.

—Ai, ai! El bo, el de l'Academia Francesa...

—Ho dubto que li hagi promès un proleg.

—Per què?

—Perquè en Marcel Prévost acadèmic soc jo.

Llegim en un diari:

«Ha salido para Madrid el diputado á Cortes señor Miró y Trepas.»

Al dia següent, en el mateix diari:

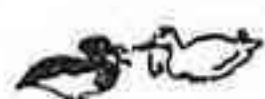
«Ha regresado de Madrid, el señor Miró...»

BARCELONA DAVANT L'ASSUMpte DE LES AIGÜES

—Tinc tanta por de ficarmhi ab aquestes carabasses, que ja'm sembla que'm veig ab l'aigua al coll.

Amunt y avall, y avall y amunt, y vice-versa y versa-vice.
 ¿No troben que aquet bon senyor, més que un diputat, sembla una llansadora?

Celebrant el sant del amo.
 Una vintena de joves carlins, *con boina y todo*, varen anar, dilluns, a fer broma a la montanyeta del Gurugú, del Parc, y la policia va dispersarlos.
 Mal fet. No era la policia qui se n'havia de fer carrec.
 Trobantse al Parc rai!
 El director de la Colecció Zoològica sempre té alguna gavia de micos disponible.

QÜENTOS

S'han topat una senyora molt religiosa y una viuda de poc temps.

La senyora religiosa:

—Y el seu pobre marit, ¿ja estava ben preparat pera l' hora de la mort?

La viuda, plorant:

—Ai, sí, senyora!... Afortunadament, no feia gaire que havia comprat un seguro de vida.

EN PLENA CANÍCULA

—Jo no sé si hi ha ni si no hi ha, però que la cosa està que bull, com l'any passat..., d'això no'n dubtin.

El rei Eduard VII era un gran amic dels artistes dramàtics. Una nit, trobant-se en un teatre de París, va entrar a l'escenari ab l'intent de saludar a una actriu.

Com que duia un flamant trajo militar, els empleats de la tramoia van creure's que era un primer actor y ningú va fer-ne cas; quan, al entrar en el corredor ont hi havia'ls quartos de les primeres parts, se topa ab una dòna que li diu, donantli una patacada a l'esquena:

—Au, au..., avall!... que no hi teniu res a fer, aquí, els comparses.

Quan la dòna va donarse compte del bunyol que havia fet, tingué que ficarse al llit... a corre-cuita.

En una tertulia de senyores cursis s'alabaven les qualitats físiques d'una marquesa que estaven contemplant en fotografia:

—No ho sembla, ¿oi? que tingui trenta anys.—salta una jamona.

Y respon una altra, envejosa:

—No; ella, aquí, no més fa cara de vinticinc... però'l retrat ja'n fa quinze que es fet.

Una vegada l'Alexandre Dumas fou convidat a una festa aristocràtica.

L'endemà un amic intim li digué:

—T'hi devies aburrir molt!

L'ilustre autor va contestar:

—No..., tant com aburrirm'hi, no... ¿No veus que anava ab mi?

Del album d'un psicolog modernista:

—L'amor es el somni; el matrimoni, el desvetllament.

Antoni López, editor — Rambla del Mig, núm. 20
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

COLECCIÓN BRITANIA

El nacimiento de Felicidad Francklan

Un tomo ilustrado, Ptas. 1

ALGO

COLECCION DE POESÍAS DEL MALO-GRADO JOAQUÍN MARÍA BARTRINA. 6.ª EDICIÓN, ESPLÉNDIDAMENTE DECORADA, IMPRESA Á DOS TINTAS, PTAS. 4.

JUANITA

LA PERFECTA COCINERA

por CAROLINA GÓMEZ DEL VALLE

Un tomo en 8.º, Ptas. 2

EL CONSEJERO DE

LOS ENAMORADOS

LIBRO INDISPENSABLE AL QUE TENGA Ó QUIERA TENER RELACIONES AMOROSAS

Un tomo en 8.º, Ptas. 1

ANUARIO-RIERA

General y exclusivo de España

Más de UN MILLÓN y MEDIO de señas

2 tomos, Ptas. 23

LOS CENT CONCEYLS DEL CONCEYL DE CENT

Escrits de mà de FRA FELIU PIU DE SANT GUIU, canonge de la Seu, ab altres màximes e veritats que shi enclouen, e son en vers

PREU: 1 PESSETA

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos si no's remet, ademés, un ral pera certificar. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

EXCURSIÓ AL MITGDIA DE FRANSA
ORGANISADA PER L' ATENEU ENCICLOPEDIU POPULAR

1. La coberta del vapor Tintoré.—2. A Perpinyà.—3. Un grupu d'excursionistes visitant les excavacions d'Empuries.